

Nr treści w obecn	Tresc	treści programowe PP (po zmianach)
I.	Kształcenie literackie i kulturowe.	
1	Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.	
2	Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.	
3	Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.	
4	Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami.	
5	Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej.	
6	Poznawanie wybranych dzieł wielkich pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji o epokach, w których tworzyli (zwłaszcza w klasach VII i VIII).	

7	Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.	
II	Kształcenie językowe.	
1	Rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej.	
2	Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.	
3	Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.	
4	Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, czytania, mówienia i pisanie) w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, w tym także z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się.	
5	Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisanie zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej.	

6	Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się.	
III	Tworzenie wypowiedzi.	
1	Usprawnianie czynności fonacyjnych, artykulacyjnych i prozodycznych uczniów.	
2	Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych.	
3	Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów mówionych, doskonalenie dykcji i operowania głosem.	
4	Rozpoznawanie intencji rozmówcy oraz wyrażanie intencji własnych, rozpoznawanie języka jako działania (akty mowy).	
5	Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu.	
6	Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawanie manipulacji językowej.	

7	Rozbudzanie potrzeby tworzenia tekstów o walorach estetycznych i podejmowania samodzielnych prób literackich.	
IV	Samokształcenie.	
1	Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.	
2	Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.	
3	Rozwijanie umiejętności rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej.	
4	Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania.	
5	Zachęcanie do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach oraz rozwijanie umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy.	

6	Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.	
	Treści nauczania – wymagania szczegółowe KLASY IV–VI	
	I. Kształcenie literackie i kulturowe.	
	1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:	
1	Omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;	Omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
2	rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach, ze szczególnym uwzględnieniem ich w prozie realistycznej, fantastycznonaukowej lub utworach <i>fantasy</i> ;	rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach. (ze szczególnym uwzględnieniem ich w prozie realistycznej,

3	rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, hymn, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę, dziennik, pamiętnik lub powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, <i>fantasy</i> ;	rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, mit, opowiadanie lub powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne
4	zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, apostrofę, anaforę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;	zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa funkcje epitetu, porównania, zdrobnienie, zgrubienie.
5	omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego;	rozpoznaje w tekście elementy konstrukcyjne utworu, w tym tytułu, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny;
6	rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;	rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;
7	opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;	opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;

8	odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;	odróżnia dialog od monologu,
9	charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;	charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
10	rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze;	rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową
11	wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;	wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy
12	określa tematykę oraz problematykę utworu;	określa tematykę oraz problematykę utworu;
13	wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;	wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
14	nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;	nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
15	objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;	objaśnia znaczenia dosłowne w tekstach;

16	określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;	określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;
17	przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;	przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia
18	wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze;	wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne, może odnosić się do kultury, obejrzanych filmów itp.
19	wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;	wyraża własną opinię o postaciach i zdarzeniach
20	wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.	wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.
	2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:	
1	identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;	identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny lub reklamowy
2	wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio;	wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio

3	określa temat i główną myśl tekstu;	określa temat tekstu
4	dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);	
5	odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;	odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;
6	odróżnia informacje o faktach od opinii;	odróżnia informacje o faktach od opinii;
7	charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy;	
8	rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych;	

9	wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego);	wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego);
10	rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją;	rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją;
11	odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;	odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia
12	dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny);	dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny);
13	świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.	odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II	Kształcenie językowe	
	1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń	
1	rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście;	rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, spójnik, zaimek, przyimek, spójnik)
2	odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;	odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych
3	dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście;	dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu.

4	rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki;	używa form przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka
5	rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi;	
6	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych
7	poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach;	
8	nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);	nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie).
9	określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach;	

10	rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków;	rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny
11	rozpoznaje typy wypowiedzi, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – rozumie ich funkcje i je stosuje	rozpoznaje typy wypowiedzi, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – rozumie ich funkcje i je stosuje;
12	rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;	rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone, równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
13	przekształca konstrukcje składniowe np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.	
	2. Zróżnicowanie języka. Uczeń.	
1	wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;	
2	posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;	posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;

3	używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;	używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej
4	rozumie dosłowne i przerośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;	1) używa wyrazów w sposób dosłowny i przerośny; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;
5	rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;	1) używa związków frazeologicznych, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
6	rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście;	rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące
7	dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;	dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;
8	rozdźnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach;	stosuje synonimy, antonimy, i stosuje we własnych wypowiedziach
9	zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu.	

	2. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:	
1	identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny;	identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny
2	identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;	identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
3	określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi;	określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi
4	rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);	rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
5	rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów;	rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba
6	stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi;	stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi

	7 rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.	1) rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.
	3. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:	
	1 pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;	dba o poprawność zapisu pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni
	2 poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.	poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu
III	Tworzenie wypowiedzi.	
	1. Elementy retoryki. Uczeń:	
	1 uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens;	uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części

2	rozdziela argumenty odnoszace sie do faktow i logiki oraz odwoajace sie do emocji;	rozdziela argumenty odnoszace sie do rozumu oraz odwoajace sie do emocji
3	tworzy logiczna, semantycznie pelna i uporzadkowanq wypowiedz, stosujac odpowiednia do danej formy gatunkowej kompozycje i uklad graficzny; rozumie role akapitow w tworzeniu calosci myslowej wypowiedzi;	tworzy logiczna, semantycznie pelna i uporzadkowanq wypowiedz, stosujac odpowiednia do danej formy gatunkowej kompozycje i uklad graficzny
4	dokonywa selekcji informacji;	dokonywa selekcji informacji
5	zna zasady budowania akapitow;	rozumie role akapitow w tworzeniu calosci myslowej wypowiedzi;
6	rozdziela i wskazuje srodki perswazji, rozumie ich funkcje.	rozdziela i wskazuje srodki perswazji, rozumie ich funkcje
	1. Mowienie i pisanie. Uczy:	

1	tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym;	tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, dedykacja, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka; 1) wykonuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy;
2	wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz;	wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz
3	tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;	tworzy plan odtwórczy tekstu
4	redaguje notatki;	redaguje notatki
5	opowiada o przeczytanym tekście;	opowiada o przeczytanym tekście

6	rozdziela wspólnesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej;	1) rozdziela wspólnesne formy komunikatów (np. posty, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej;
7	tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;	1) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;
8	redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów;	
9	wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.	
	I. Samokształcenie. Uczeń:	
1	doskonali ciche i głośne czytanie;	doskonali ciche i głośne czytanie
2	doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji;	doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji

3	korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;	korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje
4	zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz <i>on-line</i>);	1) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz <i>on-line</i>);
5	korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich;	1) korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich;
6	zwraca uwagę na typy definicji słownikowych, określa ich swoistość;	
7	rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;	rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji
8	poznaje życie kulturalne swojego regionu;	
9	rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.	rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi

	Lektury obowiązkowe - osobny plik	Proponowane lektury - osobny plik
--	--	--